

Limanların inşa, tevsi, ıslah ve teçhizine dair 5775 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası ve Bütçe Komisyonu raporu (1/663)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2620, 6/2297

31 . 7 . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30 . 6 . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan 5775 sayılı Kanuna ek kanun lâyihasının esbabı mucibe- siyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Mederes

Esbabı mucibe lâyihası

5775 sayılı Kanun, 12,5 milyon dolârlık dış ödeneği 5676 sayılı Kanunla tasdik edilen Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası Kredisinden sağlanmak suretiyle ele alınacak 5 liman inşası ile Mersin limanının etüdü için 76 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişme- ye ve bu miktarı aşmamak üzere bono çıkarmaya ve Mersin Limanının inşası için lüzumlu meb- lâğın ayrıca her yıl bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanması yetkisini vermektedir.

1950 yılından bu yana durumda tebellür eden inkişaf dolayısıyla verilen para yetkisinin artı- rılmasına zaruret hâsıl olmuştur. Şöyle ki :

1. 5676 sayılı Kanunla tasdik edilen 7 Temmuz 1950 tarihli Kredi Anlaşmasıyla verilen (12,5) milyon dolârlık dış kredi ile ele alınacak mevzuların lüzum gösterdiği iç ödenek, her mevzuun umumi hatları üzerinden yapılan tahminlere müsteniden 76 milyon lira olarak takdir edilmiştir.

Ele alınacak 5 mevzudan 4 ünün mahallî etüdlere bitirilerek hazırlanan katî projeleri üzerin- den hesaplanan keşif bedelleri ilk tahminlere nazaran bir artma göstermiş ve İzmir - Alsancak' ta ise evvelce mahdut uzunlukta tulâni bir rıhtım olarak düşünölen yanaşma yeri zemin şart- larının çok elverişsiz bulunması yüzünden değiştirilerek bir mol şeklinde ve iktisadi şartlarda görölen gelişmeyi de karşılayacak ölçüde yapılmak iktiza etmiş ve bu yeni şekil evvelce tahmin edilenden fazla bir masrafın ihtiyarını icabettirmiştir.

Bundan başka son (2 - 3) yıl içinde memleketimizde iktisadi kalkınmaya mütenazır olarak baş- lıyan geniş inşa faaliyeti, memleket için fabrikalarımız mamulâtı çimento ve demirin memleket ih- tiyaçlarını karşılayamaması yüzünden büyük hacimde beton ve demir işini ihtiva eden limanları- mız için lüzumlu çimento ve muhtelif cins demirin yurt dışından temini zarureti hâsıl olmuş ve bu unsurda evvelce tahmin edilen bedelin artmasını mucip olmuştur.

Bunlara zamimeten istimlâk, mahallî etüdlere ve yurt içinde yaptırılması gereken bâzı şantiye vasıtaları için de evvelce tahmin edilenden fazla bir masraf ihtiyarı icabetmesi de artmada cüzi de olsa bir miktar âmil olmuştur.

Yukarıdaki sebepler dolayısıyla husule gelen artmaları karşılamak üzere muktazi 24 milyon liranın ödenek yetkisine ilâvesi icabettirmiştir.

2. Mersin limanının 5775 sayılı Kanunun 1 nci maddesindeki yetkiden faydalanılarak mahallî etüdler ve projelerinin yaptırılması bir firmaya ihale edilmiştir. Bu limanın inşası için lüzumlu yetki miktarı kanunda tasrih edilmediğinden inşa bedeli olarak tahmin edilen ve dış ödenekleri karşılığını da ihtiva eden 65 milyon liranın ödenek yetkisine ilâvesi lâzımgelmıştır.

3. İskenderun limanına gelince; 5775 sayılı Kanunla burada yapılması düşünülen işler yalnız zahire, krom, diğer maden cevherleri ve kömür gibi döküm eşyasının tahmil ve tahliyenin ıslahı maksadına mâtufl tesislerin meydana getirilmesinden ibarettir. Bu tedbirler alınırken limanda döküm eşyası trafiğinde büyük bir artma vukubulmuş ve ıslah tedbirlerinde bunun lüzum gösterdiği tadiller yapılmıştır. Ancak bir taraftan artan döküm eşyası, diğer taraftan umumi ticaret eşyasının ithal ve ihracı hususunda kullanılmakta olan mevcut iskelenin bu ihtiyacı karşılamasına imkân kalmadığı cihetle ikinci bir iskelenin inşası mutlak bir zaruret halini almıştır.

İkinci iskelenin inşası, Mersin limanının inşasına rağmen artmakta devam edecek olan trafiği karşılayacağı gibi tesisi mukarrer ve kanunu sevk edilerek komisyonlarda müzakere edilmekte bulunan Serbest Liman Bölgesi Kanunıyla burada ele alınması icabeden bu sahadaki ıslahatında bir an önce tahakkuk ettirilmesini mümkün kılacaktır. Bu ıslahat için sarfi tahmin edilen ve dış ödenekleri karşılığını da ihtiva eden 25 milyon liranın keza ödenek yetkisine ilâvesi lâzımgelmıştır.

Bağlı olarak sunulan ek kanun tasarısı, mahiyeti yukarıda üç maddede belirtilen sebep ve âmiller dolayısıyla münhasıran 5775 sayılı Kanunun birinci maddesiyle verilen (76) milyon liralık sâri taahhüt yetkisinin ceman 190 milyon ve yıllık âzami ödeme miktarını da 30 milyon liraya çıkarmaya mâtufl bulunmaktadır.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/663

Karar No. 5

20 . XI . 1953

Yüksek Reisliğe

Limanların inşa, tevsi, ıslah ve tehzizi hakkındaki 5775 sayılı Kanuna ek olarak Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 31 . VII . 1953 tarihli ve 6/2297 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası komisyonumuza havale olunmakla Maliye ve Bayındırlık vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası; Milletlerarası İmar ve Kalınma Bankası kredisinden de faydalanmak suretiyle Mersin, İstanbul, İzmir, İskenderun ve Samsun limanlarının inşa, ıslah, tevsi ve tehzizi projelerini tahakkuk ettirmek maksadiyle 5775 sayılı Kanunun birinci maddesiyle, gelecek yıllara sâri (76) milyon liralık bono ihracına dair Bayındırlık Vekâletine verilen salâhiyetin tevsi suretiyle bu miktarın (190) milyon liraya çıkarılmasını istihdaf etmektedir.

Lâyihanın esbabı mucibesinde de tafsilen arz ve izah olunduğu üzere ele alınması derpiş olunan **beş büyük** limana ait mahallî etüdler ancak 1953 yılında ikmal edilebilmiş olduğundan iki yıl evvel kabul olunan 5775 sayılı Kanun ile Vekâlete verilen salâhiyet hududu içinde bu mevzuların tahakkuk ettirilmesine imkân görülemediği ve bu imkânsızlık ise kısmen projelerin süratle artan iktisadi gelişmeye muvazi olarak tevsi zaruretinden, kısmen de hariçten ithali zaruri malzemenin fiyat farkından ve bâzi liman sahalarında zemin şartlarının çok elverişsiz zuhur etmesinden ileri geldiği anlaşılmıştır.

Limanlarımızın inşa, tevsi ve tehzizi için 5775 sayılı Kanun ile Bayındırlık Vekâletine verilen salâhiyetin tevsi maksadiyle hazırlanmış bulunan kanun lâyihası komisyonumuzca da yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve lâyiha başlığı ile birinci maddede

numarası yazılı bulunan kanunun unvanı konulmak suretiyle başlık ve birinci madde kabul edilmiştir.

Lâyihanın 2 ve 3 ncü maddeleri Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temenni siyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu rapor Sözcüsü
Rize	İstanbul	Rize
<i>İ. Akçal</i>	<i>H. Hüsmen</i>	<i>O. Kavrakoğlu</i>
Ankara	Antalya	Bolu
<i>M. Bayramoğlu</i>	<i>A. Sarıoğlu</i>	<i>M. Güçbilmez</i>

Diyarbakır
Y. Azizoglu

Eskişehir
A. Potuoğlu

Giresun
M. Şener

Kastamonu
H. Türe

Ordu

R. Aksoy

Trabzon

S. F. Kalaycıoğlu

Diyarbakır
M. Ekinci

Gazianteb
E. Cenani

İstanbul
S. Oran

Konya
R. Birand

Seyhan

S. Barı

Urfa

Dr. F. Ergin

Erzincan
M. Pekcan

Giresun
A. Tüfekcioğlu

İzmir

B. Bilgin

Malatya

M. S. Eti

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

5775 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — 5775 sayılı Kanunun birinci maddesiyle verilen 76 milyon liralık yetki, 190 milyon liraya ve yıllık ödeme miktarı da 30 milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmünü icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil Devlet Vekili

A. Menderes

Devlet Vekili

Millî Savunma Vekili

S. Kurtbek

Dışişleri Vekili

F. Köprülü

Millî Eğitim Vekili

R. S. Burçak

İko. ve Ticaret Vekili

Fethi Çelikbaş

G. ve Tekel Vekili

E. Kalafat

Ulaştırma Vekili

Y. Üresin

İşletmeler Vekili

S. Yırcak

Devlet Vekili

Adalet Vekili

O. Ş. Çiçekdağ

İçişleri Vekili

E. Menderes

Maliye Vekili

H. Polatkan

Bayındırlık Vekili

K. Zeytinoğlu

Sa. ve So. Y. Vekili

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Vekili

N. Ökmien

Çalışma Vekili

H. Erkmen

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Limanların inşa, tevsi, islah ve teçhizine dair olan 5775 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Limanların inşa, tevsi, islah ve teçhizine dair olan 30 Mayıs 1951 tarihli ve 5775 sayılı Kanunun birinci maddesiyle verilen (76) milyon liralık yetki, (190) milyon liraya ve yıllık ödeme miktarı da (30) milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.